

Τα ευρωπαϊκά λαϊκίστικα κόμματα και ο ρόλος της Σοσιαλδημοκρατίας

Το νέο μοντέλο της Σοσιαλδημοκρατίας πρέπει να είναι ο επαναπροσδιορισμός των οικουμενικών αξιών και αρχών της

Τις τελευταίες μέρες κυκλοφόρησε ένα δημοσίευμα που έλεγε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έχει λειτουργήσει αρνητικά για τα υπόλοιπα λαϊκίστικα κόμματα στην Ευρώπη και έχει ανακόψει την πορεία τους.

Ως έναν βαθμό αυτό ισχύει, αν και η δυναμική τους παραμένει ακόμα αρκετά ισχυρή. Αν και ο αριστερός από τον ακροδεξιό λαϊκισμό διαφέρουν στα σημεία, σε άλλα έχουν πολλές ομοιότητες, και μη λησμονούμε ότι στη χώρα μας η κυβέρνηση της «πρώτης φοράς Αριστερά» συγκυβερνά με ένα ακροδεξιό, λαϊκίστικο, εθνικιστικό κόμμα. Απόδειξη αυτού πέραν όλων των άλλων ήταν η πρόσφατη τροπολογία που έφερε ο ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή για το Τζαμί και υπερψηφίστηκε από όλα τα κόμματα πλν των Ανεξάρτητων Ελλήνων και της Χρυσής Αυγής. Κοινά χαρακτηριστικά των λαϊκίστικων κομμάτων, όπως αναφέρεται σε κείμενο του Ινστιτούτου Brookings, είναι ότι βασίζουν τη ρητορική τους στον «απλό» αδικημένο άνθρωπο που καταπιέζεται από μια ελίτ αποξενωμένη από τον λαό.

Αισθάνονται θύματα, και όσον αφορά στα δεξιά λαϊκίστικα κόμματα ρίχνουν το βάρος στους μετανάστες, αναζητούν τη «χαμένη» εθνική κυριαρχία ενάντια στην «κακή» και άδικη Ευρώπη. Τα λαϊκίστικα κόμματα εκμεταλλεύονται την οργή των πολιτών, υποσχόμενα τα πάντα. Η κοινωνία έτσι χωρίζεται σε «καθαρούς» και σε μια «διεφθαρμένη ελίτ». Σε γενικές γραμμές, οι αριστεροί λαϊκιστές θα συνδυάσουν τον λαϊκισμό με κάποια ερμηνεία του σοσιαλισμού, ενώ οι δεξιοί λαϊκιστές θα το συνδυάσουν με κάποια μορφή εθνικισμού.



Καλείται να διατυπώσει ένα νέο κοινωνικό όραμα, βασισμένο όμως στις παραδόσεις της. Αυτό της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης

Το μεταναστευτικό οξύνει το πρόβλημα και δίνει άλλοθι στη λαϊκίστικη επιχειρηματολογία. Πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζουν εισροή των μεταναστών από χώρες εκτός των συνόρων της, εν μέρει λόγω της αστάθειας στη Συρία, στο Ιράκ και στη Λιβύη. Ο αριθμός των παράνομων μεταναστών στην Ε.Ε. αυξήθηκε από 110.000 το 2013 σε 280.000 το 2014. Αυτόν τον χρόνο μπορεί να φτάσουν τους 400.000. Οι πολιτικές λιτότητας επίσης έχουν συμβάλει στην άνοδο των λαϊκίστικων κινημάτων. Εάν η Ευρώπη καταφέρει να υιοθετήσει πολιτικές που δεν επιβαρύνουν τη μεσαία τάξη η οποία έχει πληγεί βάναυσα τα τελευταία χρόνια, μοιραία η επιρροή των κομμάτων αυτών θα υποχωρήσει.

Η εμφάνιση του λεγόμενου «Νέου Κέντρου», που μεταμόρφωσε τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα σε κεντροδεξιά, ευθύνεται ως έναν βαθμό για την

αποξένωση των ψηφοφόρων τους και την αλλαγή εκλογικής συμπεριφοράς. Η νεοφιλελεύθερη οικονομία έγινε ευρέως αποδεκτή μετά την κατάρρευση του κομμουνισμού και την απελευθέρωση των ευρωπαϊκών οικονομιών μέσω της ενιαίας αγοράς. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο τα κόμματα, και ιδιαίτερα τα σοσιαλδημοκρατικά, έπαψαν να λειτουργούν ως παράγοντες της κοινωνίας και κατέληξαν σε μια αποϊδεολογικοποιημένη διαχειριστική λογική. Αυτό που χρειάζεται πάλι η Σοσιαλδημοκρατία είναι η επιστροφή στις ρίζες της. Δηλαδή στο όραμα και στην ουτοπία, όπως θα έλεγε και ο Γκράμσι.

Η Σοσιαλδημοκρατία βρίσκεται αντιμέτωπη με την πανευρωπαϊκή πρόκληση της νέας Δεξιάς, της ανόδου ακροδεξιών κομμάτων και του εντόνου ευρωσκεπτικισμού, και καθίσταται πιο έντονη από ποτέ η ανάγκη να προτάξει τις αξίες της. Το νέο μοντέλο της Σοσιαλδημοκρατίας πρέπει να είναι ο επαναπροσδιορισμός των οικουμενικών αξιών και αρχών της. Αρχές που να είναι συμβατές με τους στόχους της, αλλά και να απευθύνεται σε όλα τα στρώματα της κοινωνίας, στο πλαίσιο της κοινωνικής συνοχής και προώθησης ενός καλύτερου μέλλοντος για τις επόμενες γενιές. Ποιες είναι οι αξίες και οι στόχοι; Μα, φυσικά, η κοινωνική δικαιοσύνη, η ισότητα των ευκαιριών, η αλληλεγγύη μεταξύ των ανθρώπων τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, η προστασία του περιβάλλοντος, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η οικονομική ανάπτυξη που όμως θα συνδυάζεται με μια δίκαιη κοινωνία και τα οφέλη της θα αφορούν όλες τις χώρες και όλες τις περιφέρειες χωρίς ανισότητες, με περισσότερες ευκαιρίες για θέσεις εργασίας και καλύτερη ποιότητα του εργασιακού περιβάλλοντος. Και, φυσικά, το κράτος πρόνοιας, που συνεπάγεται υγεία και παιδεία για όλους χωρίς διαχωρισμούς. Η Σοσιαλδημοκρατία καλείται να διατυπώσει ένα νέο κοινωνικό όραμα, βασισμένο όμως στις παραδόσεις της. Αυτό της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης. Του κοινωνικού κράτους για όλους.

***Η Βασιλική Σουλαδάκη είναι διεθνολόγος.**